

TUNTOSARVI

Selkolehti

marraskuu 11/1991

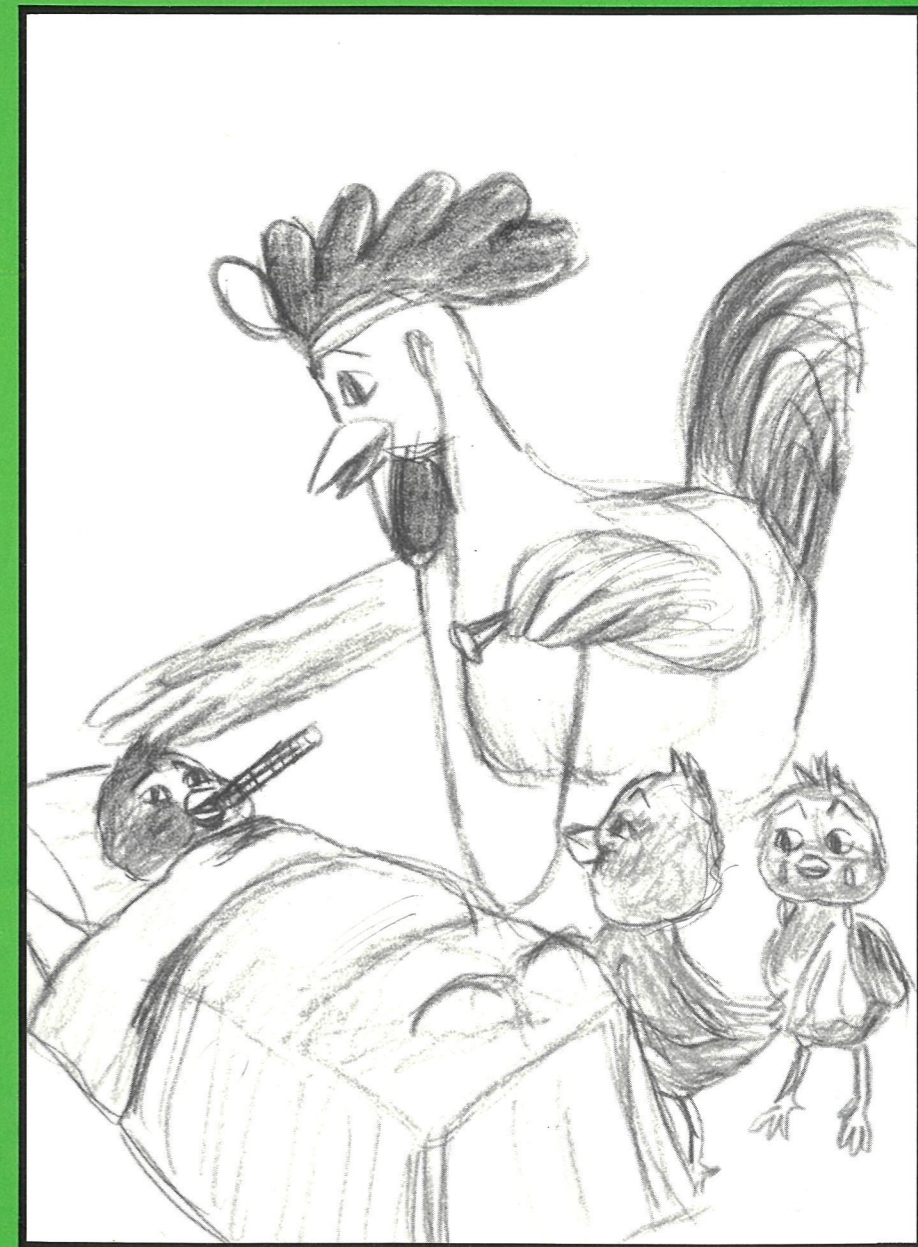
*Joskus tuntuu, että
ongelmat murskaavat
maailmaa vasten.
Mutta kasvun ja kehityksen
mahdollisuudessa on
voimaa astua
eteenpäin metri metriltä.
Mutkien ja kuoppien kautta,
pitkän tunnelin läpi
kohti aitoja tunteita
ja omaa itseään.
Irti roolien ja normien
kahleista, kohti
tätä elämää ja
aitoa itseään.*

*Lohduttomana
yksinäisyyden muurin
ympäröimänä,
hapuilen toista ihmistä etsien.*

*Tartun toivoa — läheisyyttä
etsivään käteen.
Läsnäolo, läheisyys
hellä kosketus,
kuunteleminen
murtavat muurin.
Antavat rohkeutta ja toivoa.
Lieivitystä elämän pilvien
ja sateen jälkeen.
Tyynempää, varmempaa
perustaa
elämän vaarallisille valtateille.*

Anu Mikkola

*Pikkutipi sairastaa
Piirros: Rauli Jalo*

TUNTOSARVI

Marraskuu n:o 11/1991
17. vuosikerta

Julkaisija

Suomen Kuurosokeat ry
Ilmestyy 11 kertaa vuodessa
iso- ja pistekirjoituksella
sekä video- ja äänikasettina.

Päätoimittaja

Leena Turunen

Toimittaja

Raili Karisaari

Toimitus, tilaukset ja osoitteenmuutokset

Mäkelänkatu 52 A
00510 Helsinki
Puhelin: 90-39604 674
Tekstipuhelin: 90-39604 677

Painopaikka

Vammalan Kirjapaino Oy

Sisällys

Kulttuurihistoriaa	2
Seijan terveiset	3
Hyviä ystäviä	4
Jussin flikkareissu	5
Neljä muistoa	6
Emoa vailla	7
Pienen kaktuksen tarina ...	8
Hei kummilapseni	10
Lapsuuden muistoja	11
Syysaamu	12
Muistoja	13
Harrastukseni	14
Terveiset Kefaloniasta	15
Anu Mikkolan runoja	16

Seuraava lehti ilmestyy 15.12.1991

Kirjoituskilpailumme satoa

Tämä marraskuun Tuntosarvi-lehti on kuurosokeiden oma numero. Kaikki lehden kirjoitukset osallistuivat kirjoituskilpailuun, jonka tulokset julistettiin Tampereen kulttuuripäivillä syyskuussa. Voit lukea kulttuuripäivien asioista edellisestä numerostamme.

Kaikki kirjoitukset eivät mahtuneet tähän numeroon. Julkaisemme kirjoituskilpailun satoa myöhemmin myös muissa Tuntosarvissa.

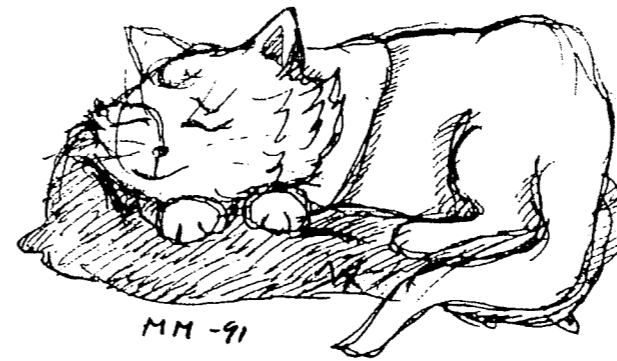
Kiitos kaikille kirjoittajille.

Leena Turunen

Kulttuurihistoriaa

Turun kristillinen opisto kouluttaa viittomakielen tulkkeja. Valmistuttuaan he työskentelevät paljon myös kuurosokeiden parissa. Siksi tulkkioppilaille on päätetty antaa opetusta pistekirjoituksessa. Kesän kynnyksellä 17 nuorta ja ahkeraa, terveisilmäistä naista oli pistekirjoituksen opissa kolme päivää. Samalla he saivat tutustua myös Dialogoksen käyttöön. Lienee ensimmäistä kertaa, kun näin suuri näkevien joukko opiskeli pistekirjoitusta. Sen vuoksi voimme sanoa tehneemme historiaa. Kerrot opettajana toiminut

Lasse Hannula

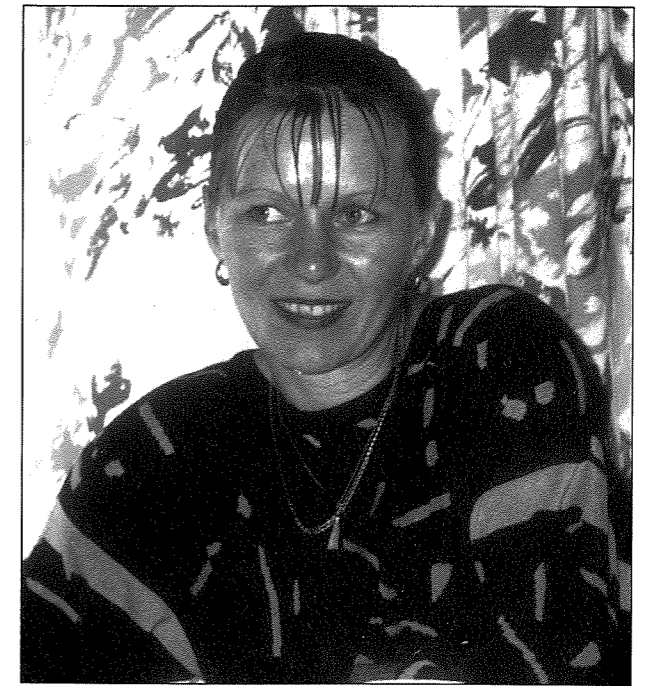

Hyvät ystävät

Oma yhdistyksemme on minulle ilon aihe. Se on luonut tehokkaan palveluverkoston, jonka saavutuksista Suomen kuurosokeat voivat nyt nauttia.

Tiedon vastaanottamiskykymme ovat erilaisia. Tässäkin asiassa yhdistys pyrkii palvelemaan jäseniään siten, että mahdollisimman moni saisi tietoa juuri hänelle sopivalla tavalla. Selkeä kieli, isokirjoitus, hidasaanitteet, pisteet ja videot saavuttavat omat käyttäjänsä jäsenpiirissämme.

Voimme siis hyvällä syyllä olla saavutuksestamme ylpeitä. Ylpeitä voimme olla myös aktiivisista jäsenistämme, jotka osavat vaatia ja ovat mukana yhdistyksen toiminnassa. Meitä yhdistää sana »kuurosokeus». Yhdessä Teidän kanssanne tuo sana on — yllättävää kyllä — lämmin ja lähentävä.

Seija Troyano

Kehitys kulkee nopeasti eteenpäin; vaatimukset ja haasteet lisääntyvät. Meidän on pysyttävä perässä. Työt eivät lopu. Toivon, että yhdistys ja sen toiminnan kehittäminen olisi meille jatkosakin yhteinen, rakas haaste.

Tämä Tuntosarven numero on yksi osoitus kuurosokeiden yhteistyöstä. On aihetta sanoa — kiitos Teille!

Edessä on nyt jakso pimeämpää vuodenaikaa. Sen ei välttämättä tarvitse olla ikävää. Luodaan kotiin tunnelmaa, kutsutaan ystäviä kylään ja mietitään yhdessä valoisia asioita. Käsi kädessä.

Seija

Hyviä ystäviä

Lea heitti vauhdilla kengät eteisen nurkkaan, kun oli tullut työstä kotiin. Huh! Oli taas kurja päivä. Töissä oli koko päivän ollut kiire ja tietysti oli sattunut taas vahinkoja näiden huonojen silmien takia. Itku ei ollut kaukana, kun haukut tuli. Voi, kuinka pitää olla vaikeaa tämä elämä.

Hän riisui loput vaatteet ja kävi suihkussa. Sitten Lea rauhoittui. Oli jo hyvä olo, kun hän joi kahvia.

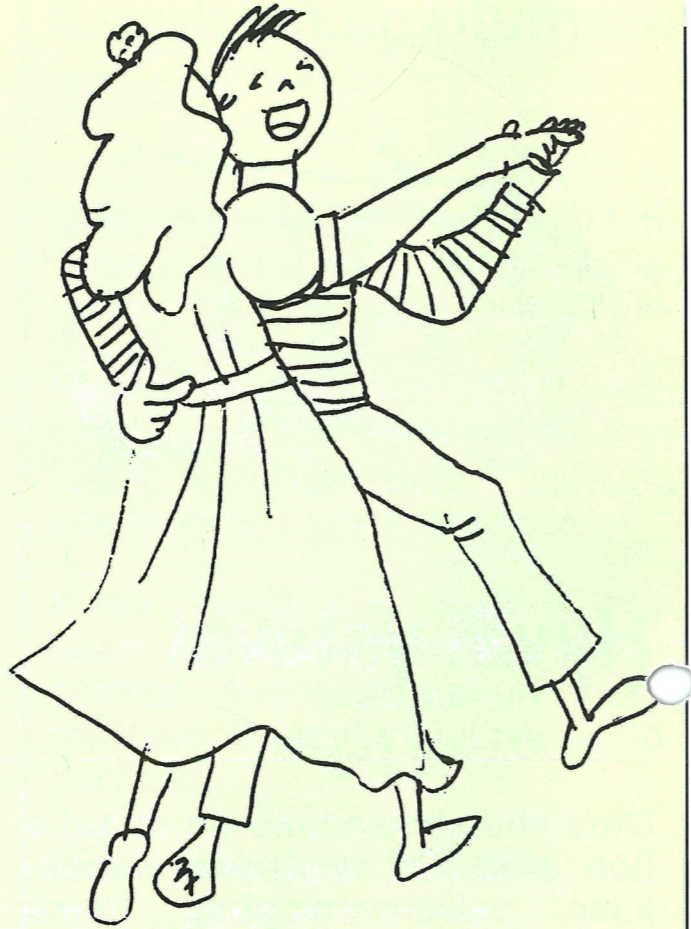
* * *

Lean syntymäpäivä olisi ensi viikolla. Piti heti soittaa Elsille niistä. Elsi oli Lean paras ystävä, samanikäinen kuulo-näkövammainen, yksin elävä tyttö. Lea korjasi kahvin pois ja naputeli Elsin tekstipuhelinnumeron. Elsi oli kotona. Yhdessä he päättivät kutsua tutun kuoron parin lisäksi myös kivat näkövammaiset pojat, Leon ja Esan, syntäreille.

* * *

Syntymäpäivä sattui lauantaiksi, oli 2 päivää vapaata töistä. Viikko kului nopeasti siivouksen, kaupassa käynnin ja leipomisten kanssa. Nätti puku oli valmiina komerossa. Lauantaina kaikki oli kunnossa.

* * *

*Jalalla koreasti.
(Piiros: Mikaela Morero)*

Lea oli vieraita vastassa, kun ovi-ilkku hälytti. Hän sai kukkaset ja lahjat ystäviltaan sekä halaukset. Oli ihana asia, että oli samanlaisia ystäviä. Heidän kanssaan tunsivat itsensä iloiseksi.

Ilta kului iloisesti viittoen. Ilo oli ylin silloin kun teksti-tv:stä tuli lauantaitsit. Matot kasattiin, että saatiin pyörähdellä tahdissa. * * *

Kun vieraat lähtivät, Lea ajatteli vielä onnellisena: varmasti ystävätkin olivat iloisia illan yhdessä olosta. Varmasti hekin tunsivat että hyvät ystävät ovat kultaakin kalliimpia.

Hilkka Nieminen

Jussin flikkareissu

Jussi oli näkövammainen, pienenuoleinen mies. Hän asui pienessä mökissä yhdessä sisarensa kanssa. Hänellä ei ollut vakituista työtä, vaan hän kävi tekemässä tilapäishommia siellä minne pyydettiin: hakkasi polttopuita ja käänsi syksyisin lapiolla puutarhamaita. On siis ymmärrettävää, että Jussi oli köyhä.

Taskukello hänellä oli, mutta ei polkupyörää. Omalla paikkakunnalla hän käveli. Mutta kun piti päästä vähän kauemmaksi, hän lainasi pyörän.

Kerran taas Jussi tuli isältäni kysymään pyörää lainaksi. — Menisin lauantaina »flikkoille» Jussi kertoi. Reippaana ja iloisena hän tulikin pyörää hakemaan ja lähti matkaan.

Seuraavana päivänä Jussi palasi väsyneenä pyörää taluttaen. Hän

oli jättänyt kyläpaikassa pyörän yöksi ulos ja kun aikoi lähteä kotimatalle huomasi, että pyörän kumit oli leikeltä rikki. Ei siis auttanut muut kuin lähteä kävelemään.

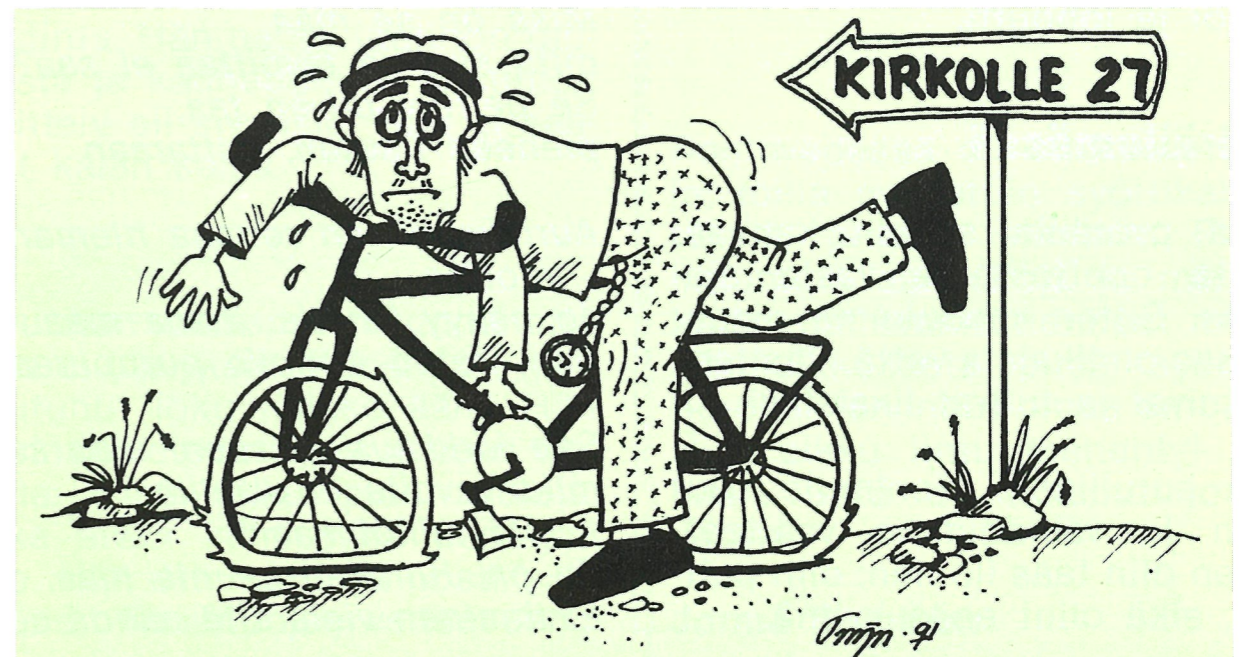
Lasse Hannula

Kuka oli isäntä talossa

Sotahommissa Oskarikin sai uusia tuttuja ja ystäviä. Sodan päätyttyä eräs heistä tuli Oskarin kotipaikkakunnalle asioimaan ja päätti mennä sotakaveria katsomaan.

Kysellen hän löysi talon, mutta kysyi vielä varmuuden vuoksi taloon tullessaan emännältä: »Onko tämä Oskarin talo?» »Ei, mutta kyllä hän täällä asuu» oli emännän selkeä vastaus. Talo oli saatu emännän vanhemmilta, ja tytär piti kiinni siitä, että se on yksin hänen.

Lasse Hannula

Neljä lapsuuden muistoa

Eija Hiltunen

Heinäladossa

Olin kymmenen vuotta vanha. Leikin siskon ja serkun kanssa heinäladossa. Istuin heinäkasen päällä. Nousin ja iskin pääni nauaan. Pelästyin ja huusin. Äiti auttoi ja lohdutti.

Pyöräilemässä

Minä pyöräilin siskon kanssa, mutta opettelimme vasta ajamaan. Sitten kaaduimme ojaan. Ojassa oli likaista vettä. Vaatteet kastuivat ja tulivat likaisiksi.

Olin surullinen. Menimme saunaan ja vaihdoimme vaatteet. Sitten olin taas iloinen: olin puhdas, eikä ollut enää kylmä.

Jalkaan sattui

Saunan lattialle oli jäänyt kuorimarauta. Astuin sen päälle. Kuorimarauta viilsi haavan sääreen. Minä huusin kovasti, sattui kipeästi. Saunan lattialle tuli paljon verta. Minä kävin myöhemmin katsomassa. Verta oli tullut paljon ja se oli jo kuivunut.

Kolari koulutiellä

Kävin tavallista koulua vuonna 1966. Kaikki oppilaat ja opettaja lähtivät kävelemään ulos. En huomannut, kun vastaan ajoi poika pyörällä ja törmäsi minuun. Pojalla oli kova vauhti. Kaaduimme molemmat. Jalka tuli kipeäksi ja se on vieläkin kipeä. En pysty kävelemään nopeasti. Kuljen senvuoksi aina hitaasti.

Eija Hiltunen

Missä se maa

*Miss on se maa,
mitä sivellin tavoittaa ei saa?
Se peittyi pilven taa,
pieneen usvaan, hattaraan.*

*Aurinko pilven reunaa hieman
raottaa.
Jo näkyy kaunis, ihana maa.
Sen kietoo aurinko purppuraan.*

*Sen kirkkaus katseeni alas saa,
miks tavoita ei sivellin
sitä milloinkaan?
Se on Jumalan kaunis maa.
Ei ihminen vielä sitä nähdä saa.*

Ritva Tiilikainen

Emoa vailla

Hän työnsi veneen peilityyneen veteen ja lähti hiljaa soutamaan kivien ja kaislojen lomitse. Luonnon rauhaa ei häirinyt mikään. Airoista kuului vain heikko ääni. Airojen synnyttämät pienet aallot levisivät tyynen veden pintaan.

Soutaja ihaili maisemia. Läheiset saaret peilautuivat veden pinnasta. Puut seisoivat rannalla. Niiden kuva veden pinnalla oli kääntynyt ylösalaisin.

Valkea lokki kaarteli ja etsi saalista. Oli se aika vuodesta, jolloin linnuilla oli poikaset.

Vene ui rannan puiden katveeseen. Soutaja pudotti ankkurin matalaan veteen ja alkoi heitellä uistinta. Hän nautti luonnon rauhasta ja kauneudesta. Uistimen heittäminen oli sivuasiana. Hän ei saanut kalan kalaa.

Soutajan valtasi pian tunne, että hän ei ole yksin. Korviin oli kantautunut joku heikko ääni. Hän kurkisti veteen aivan veneen viereksi. Siinä liikkui pieni meloja, joka aivan kuin pyrki soutajan luo. Hän otti vadin ja nosti sillä pienen linnunpojan veneeseen.

Jorma kertoi nuoruuden muistoja.

Missään ei näkynyt linnun emoa poikasineen. Soutaja arveli, että poikanen löytää kyllä emonsa. Hän laski linnun takaisin veteen ja lähti hiljaa soutamaan pois. Poikanen lähti hädissään hänen peräänsä. Taas soutaja nosti linnun veneeseen ja vei rannalle.

Rantavedessä oli silakkaverkkoja, joilla pyydettiin syöttikaloja, täkyjä, pitkään siimaan. Pikku lintumme sai kaloja ja maitoa. Mutta me emme tiedäneet miten silkkiuikku-lastasta pitää syöttää. Se olisi tarvinnut omaa emoaan. Niin pikku lintu menehtyi nälkään. Siitä on kulunut jo 20 vuotta.

Jorma Soininen

Pienen kaktuksen tarina

Muistan vielä paikan vuosien takaa, paikan, jossa kävin kyläilemässä tuolla Savon seudulla.

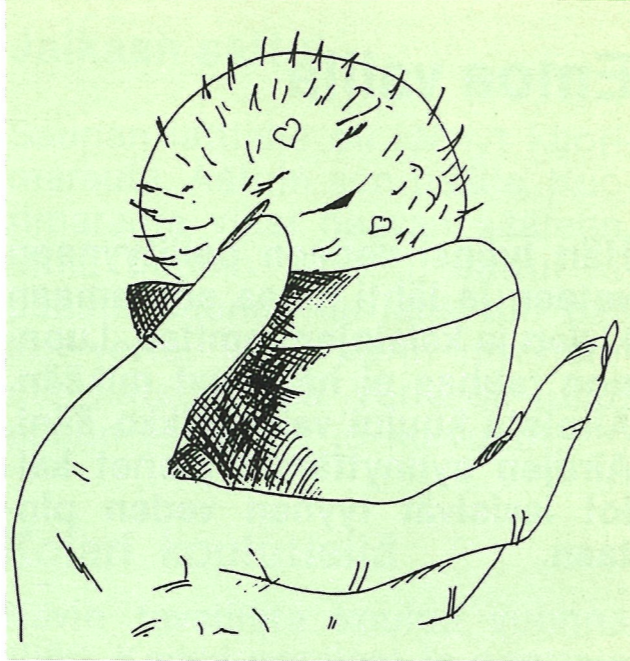
Oli aurinkoinen lämmin kesäpäivä, istuin ulkona keinussa lähellä kasvimaata. Tarkkailin luontoa aisteillani. Kukat loistivat ja tuoksuvat kaikkialla kilvan rehevän kasvimaan kanssa. Aurinko kypsytteli marjaterttuja pensaisissa. Hyönteiset liitelivät sikin soikin pistimet suorina ympärilläni herkullista saalista kohti.

Löysin ruukun ja kaktuksen

Lehteviä puita oli kaikkialla rintarinnan rakentaen pientä metsikköä, jonka keskellä mökki ja perunamaa — aivan kuin sadussa!

Varmasti linnutkin lauloivat, vaan minä en kuuroilla korvillani kuullut.

Tuossa lähelläni kasvimaan reunassa oli pitkä sementistä valmistettu ruukku, uteliaisuus vavasi, menin lähemmäksi katsomaan, mitä se sisälsi. Voi miten söpöä: pieniä karvapalloja nuokui lähekkäin, melkein toisisaan kiinni. — Tuostapa minä otan yhden, mumisin itsekseni.

Kaktusvauva kuin kukkanen kämmenellä.

(Piirros: Mikaela Morero)

Uuteen kotiin

Otin kaikkein pienimmän rupe-loisen pois toisten puristuksesta. Kapaloin sinut, pistin kotisi multaa ravinnoksi ja virvoitin sinut vedellä pitkää ja rasittavaa matkaa varten, lähdit uuteen kotiin, erilaiseen elämään kauas juuriltasi.

Elämäsi alkoi yksin pienessä ruukussa ikkunalaudallani. Aurinko ja valoivat päivät antoivat sinulle kasvuvoimaa. Pimeät päivät olivat sinulle lepotaukoja. Joka päivä minä juttelin sinulle mukavia, ettet vain kuolisi ikävään.

Sinä kasvoit hitaasti vauvasta neitokaiseksi, voimiesi mukaan. Sinun untuvaiset karvasi vahvistuivat jyrkeiksi piikeiksi. Ne ovat

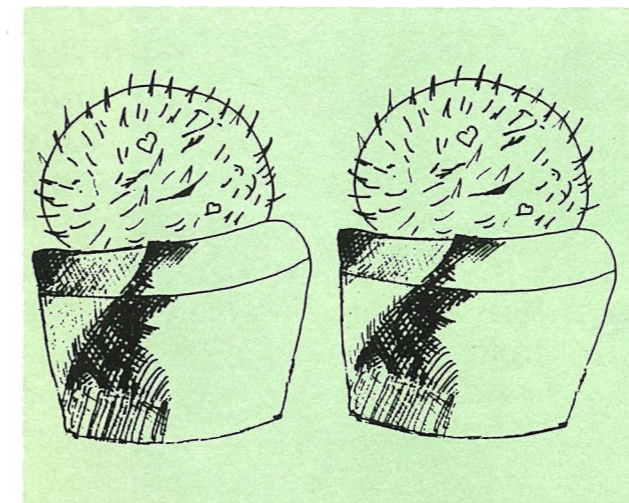
sinun panssarisi, jotka suojaavat sinua ulkopuolisilta ärsykkeiltä ja ovat sinulle voiman lähde.

Sinä olet ahkerasti versonut monta karvapalloa, jotka minä olen ottanut säälimättä sinusta irti ja antanut uuteen kotiin hyvää tarkoittaen. Olen antanut heille siunaukseni ja evästännyt matkalle lausuen: kasvaka, vahvistukaa loistakaa ja voikaa hyvin.

Kaktuksen kukkia

Viime kesänä, kuuden ikäisenä sinä yllätit minut yhdellä kukkalla. Salaa minä olin sitä jo toivonutkin. Kukkasi oli kaunis ja tunnelmallinen.

Nyt sinä olet seitsemän vuoden ikäinen isopäinen, hoikka tanakavartinen ja esimerkillinen kaktus. Sinä kasvat vielä, niin pitää ollakin. Sinä kukit myös, kun kukinnan aika on.

Hilkka Kasurinen

Mitä meille toivoisimme?

*Mitä meille toivomme?
Emme sitä, että olisimme onnellisin puu tämän maan päällä.
Emme sitä, että aina vuodesta vuoteen
kaikilla oksillamme loistaisi kukkia.
Vaan että joskus johonkin oksaan puhkeaisi kukka,
että joskus syntyisi jotain kaunista,
että rakkauden sana joskus tavoittaisi jonkun sydämen,
sitä meille toivomme.*

Ulla Kungas

Murhe ja ilo

*Murhe ja ilo yhdessä
kutovat elämän kangasta,
vuoroin heitellen sukkulaa
kutovat kangasta kirjavaa.
Malli on Suuren Kutojan,
siksi vain hiljaa odotan.*

*Kerran kun kangas valmis on,
nähdä saan kauniin kuvion.
Minkä täällä vain aavistan,
silmin uusin mä nähdä saan.
Murhe ja ilo yhdessä
kutovat morsiuspukua.*

Saara Laari

Hei kummilapseni

Sinä

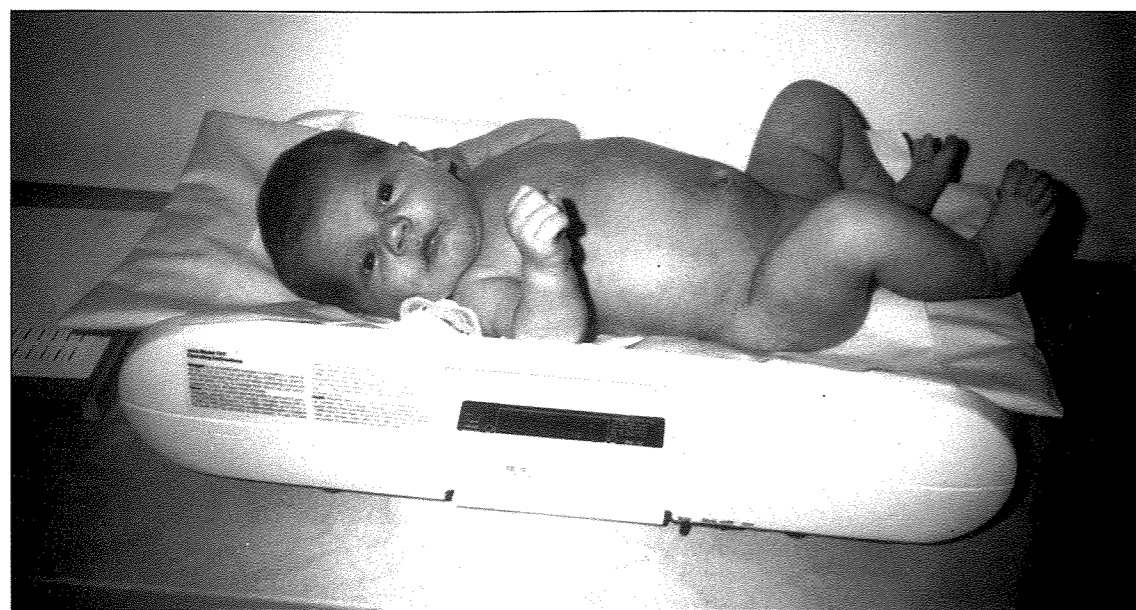
synnyit maailmaan kesäkuussa 1991. Olit terve pieni poika-vauva.

Sinä

olit ihana. Synnytys oli onnistunut. Äitisi ja isäsi olivat onnellisia, saivathan he ensimmäisen lapsen, pienen ihanan poika-vauvan. Minä en päässyt sinua katsomaan sairaalaan, osasin kuvitella, kuinka suloinen olit. Keskustelin äitisi kanssa puhelimesa pari päivää syntymäsi jälkeen.

Sinä ja minä

tapasimme elokuussa 1991 ensimmäisen kerran. Tulimme heti toimeen ja meistä tuli ystäviä. Muistan, kuinka hymyilit minulle

*Joakim Heikki Metsämäki, s. 14.6.91
paino 4800 g, pituus 52,5 cm.*

eka kerran. Muistan, kuinka hoivailin sinua, mummusi kanssa vuorotellen.

Sinä

kastepäivänä. Minut pyydettiin sinulle kummiksi. Mikä ilo! — Se oli minulle suuri asia. Kannoin sinua sylissäni, olit koko ajan rauhallinen.

Sinä

sait nimeksesi Joakim. Ihana nimi, se sopii sinulle hyvin. Olen onnellinen, että saan olla sinun kummitätinä.

Sinä kummilapseni

toivotan sinulle kaikkea hyvää ja tulen pitämään sinusta.

Rakkaudella
Anita-kummitätisi

Lapsuuden muistoja

50-luvulla, jolloin oli pieni, kujeita tekevä poika, olivat kovat arvot valttia. Olihan kansamme kymmenkunta vuotta aikaisemmin urhoollisesti taistellut ylivoimaista vastustajaa vastaan maottelussa, jossa äkkiä ajatellen ei ollut saavutettavissa kuin murskatappio.

Suomi-poika ja -tyttö osoittivat tuossa ottelussa kuitenkin suurta peräänantamattomuutta. Ne isät, jotka taistelusta olivat henkiahieverissä ja raajarikkoisina selvinneet, vaativat kasvavalta nuorisoltaan samaa taistelumieltä ja lujuuutta.

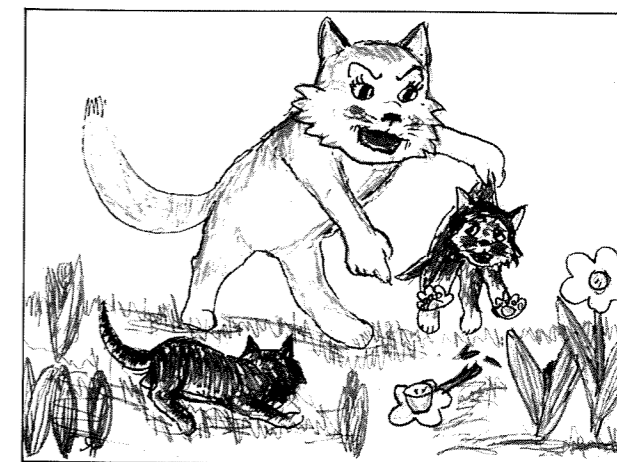
■ ■ ■

Tuolloin ei katsottu, olitko täysin terve vai olitko kuulo-näkövammaisen, kuten minä. Sinulla oli ilo tehdä kaikkea, mitä muutkin lapset tekivät.

■ ■ ■

Tämä tietysti viritti usein keksimään keinoja, jotta välttyi ikäviltä hommilta ja kummelluksilta. Ikävimpiä olivat pallopelit ja muut nopeat leikit. Hauskaa ei ollut myöskään juoksupoikana oleminen: tuona aikana rakennettiin paljon. Oli juoksutettava vasaraa ja pudonneita nauvoja, joita ei todellakaan näkynyt missään. Usein tuli ajatelleeksi, että ne varmaan olivat pudonneet ylöspäin kohti pilviä.

Hankalista tilanteista selviytyi joskus nokkeluudella. Juuri, kun oli syöksymässä ottamaan kiinni

näkymätöntä palloa, saattoi potkaista varpaansa olemattomaan kiveen. Tämähän antoi oivan tilaisuuden tarttua varpaaseen ja parkua täyttä kurkkua niin, että naapuritkin kuulivat. Seuraavana päivänä isä tai äiti sai naapurilta kainon kysymyksen: »Mitä se teidän aina koiruuksiin valmis kakkaranne eilen oikein keksi, kun heidän kanansa raakuttivat koko iltapäivän.»

■ ■ ■

Samaa keinoa ei tietenkään sopinut käyttää joka mutkassa, vaan varastossa piti olla useita kepposia. Saattoihan sitä joskus heittäytyä mietiskelemään tämän maailman syntyjä syviä niin perusteellisesti, että ei nähnyt eikä kuullut mitään, vaikka olisi haulikolla vieressä ammuttu.

Hauskinta oli tietysti muistaa pari vuotta vanha vitsi ja ryhtyä nauramaan hillittömästi vedet silmistä valuen. Mieleen voi myös juolahtaa jokin tekemätön pikkujuttu, joka piti tehdä eilen tai seuraavalla viikolla. Pääasia oli, että keksi jotain tarpeeksi poikkeavaa. Silloin ei näyttänyt muille, että näössä tai kuulossa

on jotain vikaa. Luontohan on täynnä erilaisia kiinnostuksen kohtia: on lintuja, perhosia, kukkia, etanoita ja jos jonkin näköistä mönkijää, oliota tai esinettä.

Vaikeampia selitettäviä olivat kymmenet kuhmut, naarmut, vertavuotavat haavat ja nyrjähtäneet nilkat. Elämä kyllä opetti keksimään pikku valheita ja joskus jopa harrastuksen vuoksi käyttämään aivojaan keksiäkseen näppäriä selityksiä. Onhan perin yksitoikkoista törmätä siihen samaan tiskivesiämpäriin, joka jo vuosia oli ollut aina samassa paikassa.

Runsaasti työtä aiheuttivat »liukumiinat» eli vetelät lehmänlantakasat. Vaikka olenkin aina pitänyt hyvistä tuoksuista, en ole koskaan tullut vakuuttuneeksi »liukumiinan» tuoksun luokseenvetävästä voimasta. Kun yrittää epätoivoisesti saada jalassa olleita tennistossuja puhtaaksi tuosta vihreästä liejusta, tulee ajatelleeksi, miksi lehmänlanta ei voisi tuoksua kuten Elisabeth Arden'in parhaat tuotteet.

Jätän tämän ongelman tutkimisen toiseen kertaan. Asialle olisi eduksi myös se, että joku toinen kiinnostuisi aiheesta niin paljon, että antaisi oman näkemyksensä yleiseen tietoisuuteen. Tällöin minun henkilökohtainen kapea näkökulmani ei pääsisi vaikuttamaan liiaksi. — Näin välttyttäisiin virhearvioinneilta ja jopa virheelliseltä lopputulokselta tässä mielenkiintoisessa tuoksututkimuksessa.

Paroni

Syysaamu

*Usva järven pinnalla.
Nurmikon kosteus,
joka tuntuu varpaissani.
Lämmin tuuli,
joka puhaltelee hiuksissani
leppoisasti.
Katson kauas äärettömyyksiin.
Vastarantaa ei näy.
Syksy, syksy on tullut.*

*Vene näkyvissä,
hiljaiset airojen liikkeet kuuluvat.
Linnut pitävät aamukonserttiaan.
Autojen äänet ovat kaukana,
muu maailma ei ole täällä.
Tässä ja nyt on vain luonto
täydessä loisteessaan.
Minä pieni ihminen katselen
Jumalan luomaa.*

*Mustikoita, puolukoita,
sieniä sekä jänis ja
kurkiaura on todellisuutta,
mutta sisimmässäni nuo
näyttävät
taruakin kauniimpina.
Näkökykyni ei kaikkea huomaa,
mutta uskon sydämeni
huomaavan täydellisen
kauneuden.
Pysähdythän sinäkin
syysaamuna
ja avaat sydämesi luonnolle.*

Marja-Leena Roponen

Muistoja vuosilta 40–41

Olin tuolloin 8–9 vuoden ikäinen. Olin Kemiön lastenkodissa, kas kun olen menettänyt äitini, kun olin 11 kuukautta vanha.

Tuo talvi oli kylmä. Lunta satoi. Hävittäjien lento sai hien ja vilunväristykset pintaan.

Tuli kevät ja lämmin. Voikukat olivat kukkineet. Piti käydä kiskomaan niiden juuria, joita oli paljon, paljon. Pesin juuret puhtaiksi ja leikkasin sitten juuret noin 2 sentin pätkiksi. Nämä piti kuivattaa ullakolla. Ullakko oli kuin uuni, kun kesäaurinko paistoi katolle.

Kun juuret olivat rutikuivia, laitoin ne pussiin ja vein kauppaan.

Mummot ostivat sitten juuria kahvin korvikkeeksi, kun ei kahvia ollut.

Tuli mustikan ja metsämansikan aika. Niitä piti poimia lastenkodin tarpeisiin ensiksi. Loput sai viedä kauppaan. Näin saimme rahaa säästölokeroon. Mansikan lehdetkin kerättiin ja kuivattiin. Niistä tehtiin teetä. Muitakin yrttejä keräsimme. Ensin tinki — sitten säästö!

Syksyllä meidän piti kerätä sananjalkoja, saniaisia, talveksi lampaille.

Iiris Alkio

Näin olen oppinut, että on tehtävä itse monia asioita, silloin myös saa itselleen. Samalla ihminen oppii monia asioita. En ole todellakaan tottunut saamaan asioita toiselta.

Jos asioita saa liian helpolla, niiden arvostus unohtuu. Tällaisena aikana kuin nyt, on jokaisella oma etu mielessä. Aikoinaan talkoot olivat »ilon juhlia». Nyt niitä pitää varoa, koska verottaja puuttuu joka asiaan.

Kautta aikojen on nuoria moitittu. Jokainen on kerran ollut nuori. Aina on joukossa ollut rohkeita ja arempia. Nyt tuntuu siltä, että aikuiset ovat poissa tolaltaan. Eiköhän ole yhteiskunnan päätöksistä kiinni, että nyt on vaikeaa ja on paljon katkeruutta.

50 vuoden aikana on jotakin muuttunut. Ja jotakin ei.

Iiris Alkio

Harrastukseni

Minulla on eräs harrastus, johon innostuin jo kouluaikana. Se on kirjallisuus, lukeminen.

Kun olin 10–11-vuotias, lainasin koulun kirjastosta Rautatie-nimisen kirjan. Sen oli kirjoittanut Juhani Aho.

Se oli ensimmäinen kirja, jonka luin kannesta kanteen. Näin muistan, jos ei aapista oteta lukuun. Huomasin silloin, että kirjoista voi oppia uutta ja mielenkiintoista. Ajattelin, että kirjoja voi lukea enemmänkin.

Aluksi luin kaikkea mitä sain käsiini: tyttö- ja poikakirjoja, seikkailukirjoja ja rakkausromaaneja. Nykyisin jo valikoin, mitä luen. Matkakuvauksia on mielenkiintoista lukea, samoin elämäkertoja. Kirja avartaa maailmankuvaa. Tuntuu joskus, kuin olisin itse tilanteessa, josta luen.

Lukeminen on mukavaa.
(Piirros Mikaela Morero)

On hieno asia, kun on tuo tekniikka kehittynyt niin paljon. Näkövammaisenkin pystyy lukemaan, samoin täysin kuurosokea. Apuna ovat luku TV:t, nauhurit, pistekirjat ja muut apuvälineet. Se on itsestä kiinni, että rupeaa lukemaan. Ainakin näin on minun kohdallani.

Kirjoista saa sisältöä elämään, kirjat ovat elämän rikkaus.

Kaija Ruponen

Tuottivatko sirpaleet onnea?

Saima hääräili tuvassa. Hän oli keittänyt kahvin ja valmisteli leipomista. Saima aikoi sytyttää tulen uuniin. Uunin luukku oli jo auki, kun Jalmari tuli sisään kahville.

Kaikki ei kuitenkaan ollut niinkuin olisi pitänyt olla. Niinpä pariskunta alkoikin riidellä. Jalmari suuttui, otti kahvikupin ja heitti sen sirpaleiksi uuniin. Saima ei puhunut mitään, vaan otti toisen kupin ja heitti sen myös uuniin sanoen: »Nyt on sinun vuorosi.» Mitä arvelet, jatkoikohan Jalmari astioiden särkemistä?

Lasse Hannula

Terveiset Kefaloniasta

Talvi oli muuttunut kylmäksi ja oli satanut paljon lunta. Kävelimme kadulla ja katselimme matkatoimistojen esitteitä. Luimme Tjäreborgin lehteä ja innostuimme matkasta Kreikan saarille. Päätimme matkustaa Kefaloniaan.

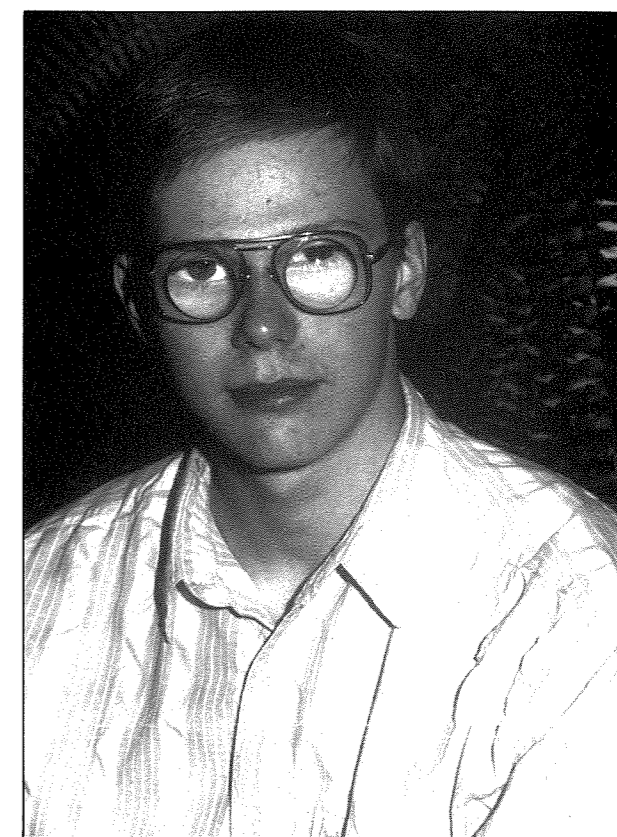
Kefalonia on kaunis ja rauhallinen saari. Olimme siellä kaksi lomaviikkoa. Siellä oli oikein mukavaa, tapasimme erilaisia ihmisiä. Ilman lämpötila oli lähes 40 astetta.

Kävimme kaupungissa ostoksilla ja usein uimassa. Meren vesi oli vaalean sinistä. Oli niin hyvä olla. Kävimme syömässä pikku ravintoloissa, joissa ruoka oli halpaa. Kävimme myös tippukiviluolassa ja maanlaisella järvelä. Retkeilimme mopoilla ympäri saarta. Maisemat olivat niin kauniita. Kaukaa näkyi kalastajia merellä.

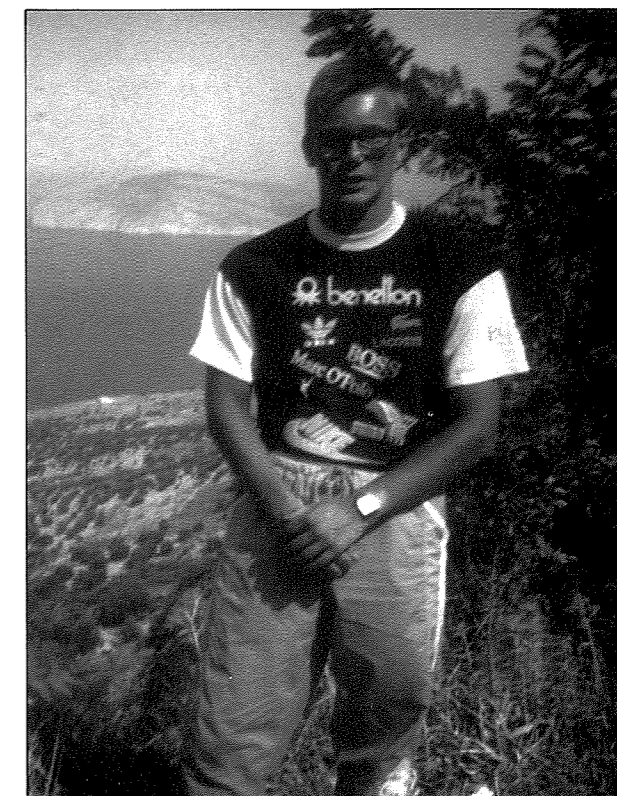
Olimme retkellä Zakynthossa ja Ithakassa. Otimme aurinkoa, luimme lehtiä, sukeltelimme meressä ja käytimme snorkkeliä veden alla. Yöllä menimme syömään vuoristoravintolaan. Oli hienoa katsella kaupungin valoja. Istuimme ja katselimme kreikkalaista musiikkia ja tanssia.

Mukava, kun oli hyvä loma.

Vesa Pikkuhookana

Vesa Pikkuhookana opiskelee Arlainstituutissa, Espoossa.

Vesa Kefalonian vuorilla.